

вання тесту завдяки високій швидкості передачі інформації й особливому захисту електронних документів; полегшується процедура нарахування балів у тих випадках, коли тест містить лише завдання з вибором відповідей; на КТ студент негайно отримує інформацію про бали, отримані за тести; зростають інформаційні потужності процесу контролю, виникає можливість відбору допоміжних даних про динаміку проходження тесту деякими студентами і для здійснення розмежування пропущених завдань тесту; отримання об'єктивної оцінки з відкиданням людського фактора [2].

Комп'ютерне тестування не позбавлене низки недоліків: виключення з процесу контролю мовленнєвого компонента; зниження необхідності вибору найважливішого в прочитаному; можливість вибирати правильні відповіді навімання чи наздогад; критична заформалізованість відповідей, складність контролю за сутністю досліджуваних явищ, процесів, фактів, їхніх закономірностей; необхідність у висококваліфікованих спеціалістах і експертах, які розробляють тестові завдання; відсутність можливості самостійно формувати відповіді.

Упровадження інформаційних технологій у освітній процес, зокрема методу комп'ютерного тестування, дає можливість отримати об'єктивну, своєчасну, достовірну інформацію про знання, вміння і навички, здобуті студентами при вивченні дисциплін фізико-математичного і природничого циклів. Проте комп'ютерне тестування не повинне замінити звичні методи навчання і контролю, а має бути їх суттєвим доповненням.

Список використаних джерел

1. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / І.Г. Захарова. – М. : Видав. центр «Академія», 2003. – 192 с.
2. Красильникова В.А. Подготовка заданий для компьютерного тестирования: метод. рекомендации / В.А. Красильникова. – Оренбург : ИПК ГОУ ОГУ, 2004. – 31 с.

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ФІЗІОЛОГІЇ

Сухомлин Т.А.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлюються питання контролю якості освіти на кафедрі фізіології за допомогою моніторингу результатів складання іспиту з фізіології та за результатами складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 1. Стоматологія» студентами стоматологічного факультету.

The article highlights problems of quality control of education at the Department of Physiology by monitoring the results of physiology examination and the results of Licensing Integrated Examination "Krok 1. Stomatology" among students of stomatological faculty.

Ключові слова: контроль якості освіти, фізіологія, моніторинг, удосконалення, стоматологічний факультет.

Одне з головних завдань підготовки майбутнього лікаря – постійне вдосконалення якості освіти. З цією метою постійно оновлюється структура програми викладання фізіології, яка передбачає поглиблення рівня знань з предмета, оволодіння новими практичними навичками, профілізацію дисципліни, формування клінічного мислення в студентів, зростання обсягу самостійної роботи тощо. Такі зміни можуть викликати труднощі в засвоєнні нового матеріалу студентами. Для запобігання таким проблемам, їх своєчасного виявлення і корекції доцільно проводити постійний контроль освітнього процесу [1]. Запровадження на кафедрі фізіології заходів із контролю якості освіти дозволить підвищити ефективність навчання й успішність студентів.

Час навчання студентів II курсу стоматологічного факультету на кафедрі фізіології складає два семестри (100 годин практичних занять, 18 годин лекцій і 62 години самостійної роботи), поділених на 2 кредитно-залікових модулі та закінчується екзаменаційним контролем. Іспит передбачає підсумковий тестовий контроль та усну відповідь на питання екзаменаційного білета.

Проаналізовано результати складання іспиту з фізіології студентами стоматологічного факультету за три останні роки (табл. 1). За вказаний період успішність студентів була загалом задовільною. Проте виявлено, що у 2017 навчальному році зросла кількість незадовільних оцінок на первинному складанні іспиту, хоча якісний показник успішності студентів за цей рік (сума оцінок «відмінно» і «задовільно» у %) залишився на задовільному рівні – 24,9% (у 2015 році – 26,4%, а у 2016 році – 33,34%). Це збільшення кількості незадовільних оцінок на первинному складанні іспиту можна пояснити значним зростанням кількості студентів, які не були допущені до складання іспиту через академічну заборгованість із фізіології та інших предметів (кількість таких студентів зросла порівняно з 2016 роком у 3,66 раза, а з 2015 роком – у 2,2 раза). Також у 2017 році зменшилася кількість практичних занять (на 10 годин) на стоматологічному факультеті, теми яких було винесено на самостійний розгляд. Отже, доцільно більше уваги приділяти роботі зі студентами, які мають академічну заборгованість, із метою її своєчасної ліквідації та покращити методичне забезпечення самостійної роботи студентів.

Таблиця 1
Результати первинного складання іспиту з фізіології студентів стоматологічного факультету за 2015, 2016 і 2017 н.р.

Навчальний рік	«Відмінно», %	«добре», %	«задовільно», %	«незадовільно», %
2015	7,59	18,81	64,35	9,25
2016	12,51	20,83	59,72	6,94
2017	8,84	16,06	55,02	20,08

Для моніторингу успішності за вказаний період також обчислювали середній бал іспиту з фізіології серед студентів усіх факультетів. Середній бал по стоматологічному факультету складав у 2015 році 3,25 бала, у 2016 році – 3,38 бала, а у 2017 році – 3,13 бала відповідно.

Важливим способом контролю знань студентів залишається використання тестового контролю. На нашій кафедрі застосовуються такі форми тестового контролю: поточний (на практичних заняттях), проміжний (на підсумкових заняттях із розділу) та підсумковий (як частина підсумкового модульного контролю й іспиту). Для всіх видів тестового контролю постійно використовуються тестові завдання з банку даних ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 1. Стоматологія» з метою покращити підготовку студентів до цього іспиту.

Аналіз результатів складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 1. Стоматологія» студентами ВДНЗУ «УМСА» за останні три роки показує (табл. 2), що показник кількості студентів, які не склали іспит, жодного разу не перевищував середнього по країні. Натомість результати субтесту з нормальної фізіології наших студентів перевищували національні показники складання іспиту за весь наведений період (у 2015 році на 6,4%, у 2016 році на 3,0%, у 2017 році на 2,4%).

Таблиця 2
Результати складання ліцензійного іспиту «Крок 1. Стоматологія» студентами стоматологічного факультету за 2015, 2016 і 2017 н.р.

Навчальний рік	Середній показник кількості студентів, які не склали іспит, по країні, %	Показник кількості студентів, які не склали іспит, ВДНЗУ «УМСА», %	Національний показник іспиту з нормальної фізіології, %	Показник іспиту з нормальної фізіології, ВДНЗУ «УМСА», %
2015	15,56	2,99	67,2	73,6
2016	14,3	7,6	73,7	76,7
2017	34,6	33,0	65,6	68,0

Дуже важливо виконувати моніторинг успішності студентів не тільки під час іспитів, а і протягом усього навчального року, щоб своєчасно виявляти недоліки в засвоєнні дисципліни. Тому робоча програма з фізіології передбачає проведення підсумкових занять після кожного розділу (всього в програмі нашої кафедри таких занять вісім), які включають тестові завдання, практичні навички і розв'язання ситуаційних задач [3]. Наявність таких підсумкових занять забезпечує періодичне повторення вивченого матеріалу, значно покращує оволодіння практичними навичками. Завдяки проміжному контролю знань за змістовими субмодулями можна ефективно виявити проблеми, що виникають у студентів під час вивчення предмета, і вжити заходів для розв'язання цих проблем.

Для кращого засвоєння матеріалу велика увага приділяється розв'язанню ситуаційних задач із фізіології. Це наближає студентів до розуміння питань, які будуть стояти перед ними під час майбутньої професійної діяльності, формує мотивацію і сприяє розвитку клінічного мислення [4].

Під час обговорення теми заняття особлива увага приділяється питанням, які мають клінічне значення, що дозволяє посилити мотивацію студентів до вивчення курсу фізіології. Організація процесу навчання має охоплювати постійне вдосконалення методичного і технічного забезпечення, а також профілізацію предмета. Так, у студентів стоматологічного факультету особливу увагу слід приділяти фізіології щелепно-лицевої ділянки і процесам травлення в ротовій порожнині [2].

Важливим чинником, що підвищує якість освіти майбутніх лікарів, є участь студентів у роботі студентського гуртка на кафедрі, виступи на різних студентських конкурсах, конференціях, олімпіадах. Такі види роботи зі студентами підвищують зацікавленість предметом та мотивують до здобуття знань.

Оцінка якості освіти має також включати думку студентів, яких треба активніше долучати до цього процесу, скажімо, проводити анкетування з метою оцінки якості навчального процесу на кафедрі.

Отже, контроль якості освіти посідає важливе місце в системі підготовки майбутніх лікарів-стоматологів. Наведені дані вказують на те, що для підвищення ефективності навчального процесу потрібно більше уваги приділяти внутрішньому моніторингу на рівні вищого навчального закладу, а не тільки спиратися на результати зовнішнього оцінювання якості освіти.

Список використаних джерел

1. Куровська В.О. Напрямки удосконалення викладання фізіології / В.О. Куровська // Медична освіта. – 2013. – № 1. – С. 45–47.
2. Можливості використання інноваційних технологій для самостійної роботи в процесі вивчення фізіології / І.В. Міщенко, М.Ю. Жукова, О.В. Коковська [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 23 бер. 2017 р. : матеріали конф. – Полтава, 2017. – С. 98–99.
3. Нові завдання викладання фізіології в сучасних умовах / І.В. Міщенко, М.Ю. Жукова, О.В. Коковська [та ін.] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах : наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 24 бер. 2016 р. : матеріали конф. – Полтава, 2016. – С. 141–142.
4. Тучак О.І. Методи підвищення ефективності викладання фізіології студентам медичних вузів / О.І. Тучак // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – Т. 4 (121), № 2. – С. 53–55.